

Badanie przesiewowe szyjki macicy: zbadaj się na zdrowie!

Poradnik zaktualizowany

Ulotka zawiera informacje o programie badań przesiewowych szyjki macicy w Irlandii Północnej. Dzięki niej zrozumie Pani, dlaczego badanie jest takie istotne.

Co to jest badanie przesiewowe szyjki macicy?

Badanie przesiewowe szyjki macicy ma na celu zapobieganie rozwojowi nowotworu szyjki macicy. Badanie pozwala zbadać stan szyjki, czyli dolnej części macicy. Badanie jest również nazywane cytologią lub wymazem z szyjki macicy, ponieważ polega na pobraniu niewielkiej próbki komórek z powierzchni szyjki macicy.

Photo

Macica
Jajnik
Jajowód
Szyjka macicy
Pochwa

Co wykrywa badanie?

Badanie przesiewowe pozwala wykryć nieprawidłowe zmiany komórek. W przypadku większości kobiet badanie nie wykazuje żadnych zmian. Jednak u 1 na 10 kobiet wykryte zostają nieprawidłowe zmiany.

Dlaczego zostałam zaproszona na badanie?

Nawet jeżeli wygląda i czuje się Pani całkowicie zdrowa, w szyjce macicy mogło dojść do zmian. Większość z tych zmian nie prowadzi do nowotworu, jednak niektóre z nich nieleczone mogą rozwinąć się w raka.

Co powoduje zmiany?

Większość zmian spowodowana jest działaniem wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV). Istnieje ponad 100 typów tych wirusów. Większość z nich jest nieszkodliwa, jednak udowodniono, że niektóre typy podwyższonego ryzyka mogą powodować nowotwory. Zakażenie wirusem HPV jest bardzo powszechne i doświadczą go większość kobiet na różnych etapach życia. Infekcja nie ma żadnych objawów i zazwyczaj ustępuje bez konieczności leczenia. Jednakże u niektórych kobiet wirus nie ginie. Może wówczas uszkodzić komórki szyjki macicy i wymagać leczenia.

W jaki sposób dochodzi do zakażenia wirusem HPV?

HPV przenosi się łatwo przez kontakt skórny podczas stosunku seksualnego. Stosowanie prezerwatyw nie zapobiega całkowicie zarażeniu wirusem HPV. Ponieważ zarażenie nie daje objawów, wirus może rozwijać się przez wiele lat bez wiedzy osoby zarażonej.

Jak wiele kobiet choruje na nowotwór szyjki macicy?

Każdego roku w Irlandii Północnej u około 80 kobiet diagnozuje się nowotwór szyjki macicy.

W Irlandii Północnej na raka szyjki macicy umiera corocznie 20–30 kobiet.

Wczesne wykrywanie i leczenie może zapobiec wystąpieniu 7 na 10 przypadków tego nowotworu.

Dla kogo organizuje się badania przesiewowe?

W Irlandii Północnej na badanie przesiewowe zapraszane są wszystkie kobiety w wieku od 25 do 64 lat. W tej grupie wiekowej badanie jest najbardziej korzystne. Kobiety w wieku od 25 do 49 lat otrzymują zaproszenie na badanie automatycznie co 3 lata, natomiast Panie w wieku od 50 do 64 lat – co 5 lat. Jeżeli nie otrzymała Pani jeszcze zaproszenia lub ma jakiegokolwiek powody do niepokoju, proszę zwrócić się w tej sprawie do lekarza rodzinnego.

Gdzie będzie wykonane badanie przesiewowe?

Badanie przesiewowe może zostać wykonane przez lekarza rodzinnego albo pielęgniarkę w poradni podstawowej opieki zdrowotnej lub poradni planowania rodziny. Jeżeli woli Pani, aby badanie wykonała kobieta, należy zaznaczyć to podczas ustalania terminu wizyty. Badania nie powinno się wykonywać w czasie miesiączki.

Nigdy nie uprawiałam seksu – czy powinnam poddać się badaniu?

W takim przypadku ryzyko rozwoju raka szyjki macicy jest bardzo niskie, ponieważ istnieje mniejsze prawdopodobieństwo obecności wirusa HPV. Jednakże zdarza się, że wirus przenosi się, nawet jeżeli podczas zbliżenia seksualnego nie dojdzie do pełnego stosunku. Jeżeli nie jest Pani pewna, czy powinna wykonać badanie, może Pani porozmawiać z lekarzem lub pielęgniarką albo zapoznać się z dodatkowymi informacjami dostępnymi w serwisie www.cancerscreening.hscni.net.

A jeżeli nie uprawiałam seksu od dłuższego czasu?

Zmiany szyjki macicy mogą rozwijać się latami. Kobiety, które kiedykolwiek były aktywne seksualnie, powinny badać się regularnie.

Jestem lesbijką / osobą biseksualną – czy powinnam poddać się badaniu?

Tak. Podobnie jak inne choroby przenoszone drogą płciową, HPV przenosi się poprzez intymny kontakt skórny. Lesbijki i kobiety biseksualne mogą zarazić się wirusem i zachorować na raka szyjki macicy. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w naszym serwisie internetowym.

Byłam szczepiona przeciw HPV – czy powinnam wykonać badanie?

Tak. Szczepienie, podawane obecnie rutynowo dziewczętom w wieku 12–13 lat (9 klasa) chroni jedynie przed zarażeniem dwoma typami HPV o podwyższonym ryzyku rozwoju choroby. Nie chroni przed zarażeniem HPV, do którego mogło dojść przed szczepieniem lub zarażeniem innymi typami wirusa HPV wysokiego ryzyka.

Czy można wykonać badanie w ciąży?

Badanie przesiewowe można wykonać również w ciąży. Jeżeli otrzymała Pani zaproszenie na badanie w trakcie ciąży, należy zasięgnąć porady lekarza lub pielęgniarki.

Przeszłam już menopauzę – czy powinnam wykonać badanie?

Tak. Na nowotwór szyjki macicy mogą zapaść kobiety w każdym wieku. Dla niektórych kobiet po menopauzie badanie może okazać się bardziej uciążliwe. W takim przypadku należy zapytać lekarza lub pielęgniarkę o sposoby na zmniejszenie dyskomfortu.

Jak przebiega badanie?

Zostanie Pani poproszona o rozebranie się od pasa w dół i położenie się z uniesionymi i rozłożonymi nogami. Dolna część ciała jest przykrywana prześcieradłem. (Na badanie można również przyjść w luźnej spódnicy, której nie trzeba będzie zdejmować.)

Lekarz lub pielęgniarka umieszcza w pochwie przyrząd zwany wziernikiem, który utrzymuje ją w pozycji otwartej. Następnie za pomocą niewielkiej miękkiej szczoteczki z szyjki macicy pobierana jest próbka komórek.

Badanie trwa zaledwie około 10 minut. Badanie na ogół nie jest bolesne, jednak niektóre kobiety mogą odczuwać dyskomfort. Próbka jest następnie przesyłana do laboratorium w celu badania mikroskopowego.

Po badaniu może wystąpić plamienie, jednak jest to normalne zjawisko.

Czy do badania należy się jakoś przygotować?

Na 24 godziny przed badaniem nie należy stosować lubrykantów ani żelu plemnikobójczego. Ich obecność może utrudnić uzyskanie dokładnego wyniku, w związku z czym konieczne będzie powtórzenie badania.

Kiedy i w jaki sposób otrzymam wyniki?

Wyniki badania powinny zostać udostępnione w ciągu czterech tygodni. Szczegółowych informacji na temat sposobu i miejsca odbioru wyników udzieli Pani osoba prowadząca badanie. Należy pamiętać o uzyskaniu tych informacji przed opuszczeniem gabinetu lekarskiego lub poradni.

Czego dowiem się na podstawie wyników?

Możliwe są trzy wyniki badania:

- **W normie** - nie wykryto nieprawidłowych zmian w komórkach.
- **Niewystarczający** - zbyt mała liczba komórek w pobranej próbce. Taki wynik nie jest niczym niezwykłym i zdarza się w około 3 na każde 100 przeprowadzonych badań. W takiej sytuacji zostanie Pani poproszona o powtórzenie badania za trzy miesiące.
- **Nieprawidłowy** - w komórkach wykryto nieprawidłowe zmiany. Taki wynik badania jest bardzo częsty i nie oznacza wykrycia raka szyjki macicy.

Jeżeli nieprawidłowy wynik wykaże zmiany łagodne lub na granicy normy, Pani próbka zostanie przebadana na obecność wirusa HPV. Pobranie kolejnej próbki nie będzie konieczne.

- W przypadku wykrycia wirusa HPV otrzyma Pani skierowanie na szczegółowe badanie szyjki macicy, czyli kolposkopię.

- Jeżeli badanie nie wykryje obecności wirusa HPV, oznacza to, że ryzyko poważnej choroby szyjki macicy jest bardzo niskie i w tej chwili nie ma potrzeby wykonywać kolejnych badań. Zostanie Pani zaproszona na kolejne rutynowe badanie przesiewowe za trzy lub pięć lat.

Jeżeli nieprawidłowy wynik badania wykaże zmiany umiarkowane lub znaczne, konieczne będzie wykonanie kolposkopii w celu określenia, czy potrzebne jest dalsze leczenie.

W jaki sposób leczy się nieprawidłowe zmiany?

Leczenie polega na usunięciu nieprawidłowych komórek z szyjki macicy. Ten drobny zabieg zazwyczaj wykonuje się ze znieczuleniem miejscowym w przychodni.

Jaka jest skuteczność badania przesiewowego szyjki macicy?

Badanie przesiewowe szyjki macicy zapobiega rozwojowi około 7 na 10 przypadków raka szyjki macicy. Jednakże, podobnie jak i inne badania przesiewowe, nie daje ono gwarancji, że nowotwór się nie rozwinie. Nieprawidłowe komórki mogą rozwinąć się w raka przed terminem kolejnego badania. Istnieje również niewielkie prawdopodobieństwo, że badanie nie wykaże istniejących komórek nieprawidłowych.

Jak mogę zmniejszyć ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy?

Najlepszym sposobem na zmniejszenie ryzyka raka jest poddawanie się regularnym badaniom przesiewowym. Stosowanie odpowiednich zabezpieczeń podczas stosunków seksualnych może zapobiegać przenoszeniu się wirusa HPV. Ponadto istnieje związek między zachorowaniem na raka szyjki macicy a paleniem.

Co zrobić, jeżeli zauważę jakieś nieprawidłowości przed kolejnym badaniem?

O wszelkich niepokojących objawach, jak upławy czy krwawienie należy możliwie najszybciej powiadamiać lekarza. Dotyczy to również krwawienia po stosunku seksualnym, pomiędzy miesiączkami lub po menopauzie. W takim wypadku nie powinna Pani czekać na termin kolejnego badania przesiewowego.

Skąd uzyskali Państwo moje dane kontaktowe?

Dane kontaktowe uzyskaliśmy od lekarza rodzinnego. Ważne jest, aby lekarz rodzinny znał Pani prawidłowy adres oraz imię i nazwisko, tak aby mogła Pani otrzymywać zaproszenia na badania przesiewowe szyjki macicy.

Co się stanie z moją próbką i informacjami?

Laboratorium sporządzi slajd próbki, który będzie przechowywany przez 10 lat. Umożliwi to nam porównywanie wyników i zagwarantuje, że w razie potrzeby otrzyma Pani odpowiednie leczenie.

Dokumentacja badań wykonywanych w ramach programu badań przesiewowych raka szyjki macicy w Irlandii Północnej jest poddawana regularnym przeglądom w celach monitoringu i poprawy jakości programu oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych specjalistów. Specjaliści realizujący program mają możliwość przeglądu dokumentacji Pani badań. Wszelkie informacje osobowe pozostają ściśle poufne.

Aby uzyskać dodatkowe informacje na temat przechowywania i wykorzystywania dokumentacji Pani badań, należy skontaktować się z Centrum kontroli jakości (*Quality Assurance Reference Centre*), dzwoniąc pod numer 028 9031 1611 (adres internetowy poniżej).

www.cancerscreening.hscni.net

Opracowanie: the Public Health Agency, 12–22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel.: : 0300 555 0114. www.publichealth.hscni.net